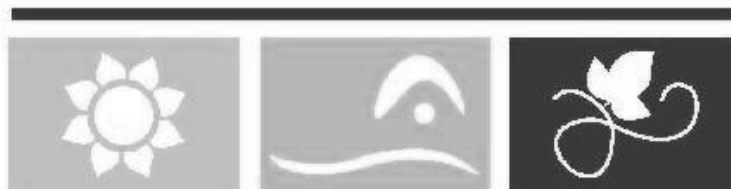

**A NATURAMA Szövetség Akciócsoportjainak javaslatai
az UMVP III. IV. tengelye intézkedéseinek
hatékonyabb megvalósítása érdekében**

NATURAMA

Egyeztetett változat: 2010-07-08

TARTALOM

A NATURAMA SZÖVETSÉG, EGYÜTTMŰKÖDÉSI TAPASZTALATAINK	3
Együttműködő csoportok	3
Eddigi együttműködésünk során szerzett pozitív tapasztalataink	3
DECENTRALIZÁCIÓ ÉS AUTONÓMIA.....	4
Néhány további példa a rendszer diszfunkcióira.....	4
NEMZETI ÉS NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS	5
A nemzeti együttműködés területén a rendszer felkészületlenségéből adódó negatív tapasztalataink	5
Rendszerfejlesztési javaslatok ezen a területen	5
A nemzetközi együttműködés területén a rendszer felkészületlenségéből adódó negatív tapasztalataink	6
Rendszerfejlesztési javaslatok ezen a területen	6
HACS FELADATOK	7
Az elérendő fő célok.....	7
KSZ (MVH delegált) feladatok (általános felvetések)	8
Fejlesztés, tervezés, helyi társadalom mozgósítása	9
Javasolt főbb irányok a „tervezés, fejlesztés, helyi társadalom aktivizálása” tevékenység erősítése területén	9
Önadminisztráció	10
FINANSZÍROZÁS: PÁLYÁZÓK, HACS.....	11
Pályázókat és HACS-okat egyaránt érintő javaslatok	11
Javaslatok indoklása	11
HACS-okat érintő javaslatok.....	11
Javaslatok indoklása	12
KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETI FELADATOK	13
Ügyfélbarát pályázati rendszer kialakításának alapvető feltételei	13
KET alól való kivétel	13
HVS felülvizsgálat	13
Elektronikus pályázat és kifizetési kérelem beadás.....	13
Folyamatos pályáztatás, időszakos bírálás	13
IIER - képzés; kész, működő rendszer; ügyintézői hatáskörök.....	13
Jogszabályalkotás	14
ÉNGY (Építési Normagyűjtemény) alapúság megszüntetése	14
Pontozási, értékelési rendszer	15
VTSZ, SZJ alapúság megszüntetése.....	15
Fellebbezési rendszer gyorsítása, fejlesztése.....	15
Kifizetési kérelemkezelés gyorsítása	15
Monitoring rendszer racionalizálása	15

A NATURAMA Szövetség, együttműködési tapasztalataink

A NATURAMA Szövetség hét, Magyarország különböző régióiban működő vidékfejlesztési csoport non-formális szervezete. A közös munka alapját egy Spanyolországból érkező felkérés révén egy nagy nemzetközi projektben való közös részvétel lehetősége teremtette meg. Ezt nemzetközi kiállításokon és konferenciákon való közös részvétel és több értékes, jövőbe mutató nemzetközi kapcsolat követte. A legfontosabb eredmény azonban mégis a csoportok közti, bizalmon és kölcsönösségen alapuló nemzeti együttműködés. A szövetség tagjai másfél éve tartanak szakmai találkozókat annak érdekében, hogy válaszokat találjanak a vidékfejlesztés aktuális kérdéseire, hatékony módszereket dolgozzanak ki a felmerülő problémák megoldására és a résztvevő munkaszervezet vezetők és munkatársak egymás tapasztalatait felhasználva, minél eredményesebben valósíthassák meg saját helyi fejlesztési programjaikat. Erősségünk a sokféleségben, a szakmai felkészültségben, a politikamentességben, a vidékfejlesztés és a vidéki közösségek iránti elkötelezettségben rejlik.

A Szövetség tagjai nincsenek minden témában teljesen azonos állásponton. Az alábbi összefoglaló csak a közös munka során kialakult, közösen képviselt észrevételeket, javaslatokat tartalmazza.

Együttműködő csoportok:

"A BAKONYÉRT" Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület (www.abakonyert.hu)

Alpokalja-Ikvamente Leader Egyesület (www.alpokalja-ikvamente.hu)

Borsod-Torna-Gömör Egyesület (www.btge.hu)

DIPO Duna-Ipoly Határmenti Együttműködés Helyi Közössége Közhasznú Egyesület (www.dipo.hu)

Éltető Balaton-felvidékért Egyesület (www.balatonleader.hu)

Felső-Homokhátság Vidékfejlesztési Egyesület (www.leadercontact.com)

Szigetköz - Mosoni-sík LEADER Egyesület (www.szms.hu)

Eddigi együttműködésünk során szerzett pozitív tapasztalataink:

- A vidéki közösségek aktivizálását célzó közös projekteket dolgoztunk ki, azonos tematika mentén. Ez költségvetés szempontjából, egyszerre 7 HACS szerez azonos tématerületen vidékfejlesztési tapasztalatot és lehetőséget ad a közös, 'társadalmi tanulásra'.
- Folyamatosan tanuljuk a demokratikusabb, hatékonyabb munkamódszereket, melyek segítik az együttműködést és az egy-egy akciócsoport területén végzett szakmai munkát is.
- Közösen kutatunk fel, pályázunk meg kiegészítő forrásokat és használjuk fel őket a saját stratégiánk, illetve általában a LEADER elvek megvalósítása érdekében.
- Valódi, alulról jövő közösségi kezdeményezésen, illetve kölcsönös bizalmon alapuló együttműködést sikerült kialakítanunk, melyet szakmai alapokra helyezünk.

- A nemzeti együttműködés erőssége által a nemzetközi szinten is hatékonyabbak vagyunk, ezáltal erősítjük a csatlakozott HACs-ok és végső soron az egész magyar LEADER közösség versenyképességét nemzetközi szinten.

Decentralizáció és autonómia

A LEADER alapvetése, hogy a legitim, partnerségen és részvételi demokrácián alapuló helyi döntéshozó testület (HACS) a professzionális menedzsment szervezet (munkaszervezet) és a helyi stratégia létrehozását és elfogadását követően a döntések helyben születnek, ezeket a központ vagy a kifizető ügynökség nem befolyásolja közvetlenül, és csak a törvényesség fenntartásához feltétlenül szükséges mértékben kontrollálja. Ez teszi lehetővé azt, hogy a LEADER szervezetek összekössék a központi vidékpolitikát a helyi törekvésekkel, bevonják a fejlesztésbe a helyi erőforrásokat és fenntartható strukturális változásokat generáljanak a vidéki társadalom és gazdaság szerkezetében. Mindehhez autonómiára, valódi decentralizációra van szükség és arra, hogy az irányítási rendszer bizalomra épüljön; az átláthatóság és az elszámoltathatóság minden irányban, a rendszer minden résztvevőjére érvényes legyen; és hogy a normatív kontroll mellett az emberi döntés, a személyes felelősség, a morális kontroll is szerepet kapjon.

Magyarországon a LEADER központi végrehajtási rendszere nem ezekre az alapelvekre épült. A program központi menedzsmentje és politikai irányítása minden eszközt megragadott az ellenőrzés megtartására. Ezzel nagymértékben csorbult a helyi autonómia, ugyanakkor a központi intézmények (MVH, IH) nem voltak felkészülve a kontroll gyakorlására, így nem készültek el időre a jogszabályok, adatlapok, ellenőrzések. A következmények ismertek: felkészületlen végrehajtás, rossz, átgondolatlan, ráadásul állandóan változó szabályok, teljes átláthatatlanság (lentől felfelé), bizalmatlanság, a hivatalok kockázatelhárító magatartása, kettős-hármas mérce, káosz minden téren. A jelenlegi rendszer elvileg autonómiát ad a HACs-oknak (ez kikerülhetetlen EU követelmény), de közben minden mozdulatukat figyelemmel kíséri és ellenőrzi, ami pazarló és nagyon rossz hatásfokú rendszerhez vezet. A legjobb példa erre a jelenlegi pályázatkezelés, ahol az amúgy is a végletekig leszabályozott, a munkaszervezetek által elvégzett pályázatkezelést (A ügyintézés) az MVH nagyon magas arányban még egyszer elvégzi (B ügyintézés) ellenőrzése során. Európában még hasonló gyakorlatra sem találunk példát.

Néhány további példa a rendszer diszfunkcióira:

- A HACs-ok siettetett, politikai nyomás alatt történt létrehozása
- HVS tervezés legördülő menüből, az FVM honlapján
- Rendszeres központi feladat meghatározás, közvetlen irányítás munkatervi rendszer alapján (sehol nincs ilyen az EU más országaiban)
- A HACs-ok és a munkaszervezetek közvetlen állandó kényszerítő kontrollja a működési költségen keresztül (minden számla ellenőrzése, átláthatatlan elszámolási szabályok)
- A helyi pályázati rendszer (időpontok, kiírások) teljes központi kontrollja
- A működési költségre rakott központi terhek (MVH-s ellenőrök fuvarozása, irodák átépítése az akkreditáláshoz, kiadott feladatok)

Hosszú távon (2013-tól) a rendszer teljes újragondolására, új alapokra helyezésére van szükség. Rövidtávon is lehet azonban jelentős javulást elérni a bürokratikus terhek

csökkentésével, a helyi autonómia növelésével, normatív kontrol helyett szakmai segítséggel, képzésekkel. Konkrét javaslataink az alábbi fejezetekben olvashatóak, a változások két legfontosabb célja azonban álljon itt:

- A helyi autonómia növelése (valós projektkiválasztás esetleg kétfordulós pályázati rendszer, kéthavi munkatervi rendszer és a kapcsolódó kontroll megszüntetése, stb.)
- A humán kapacitás jelentős mértékű átcsoportosítása operatív vidékfejlesztési területekre (stratégiai tervezés, projekt-előkészítés, társadalmisítás, hálózatépítés, stb.)

Nemzeti és nemzetközi együttműködés

A vidékfejlesztési csoportok közti együttműködés, a különféle szintű (regionális, nemzeti, európai) hálózatok kialakulása a LEADER egyik építőköve és legfontosabb eredménye is.

E program nélkül nehezen lenne elképzelhető az innovációk átültetése, széles körű stratégiák tervezése és megvalósítása, de elősegíti a vidékfejlesztés érdekeinek a különféle szektorális lobbikkal szemben való erősítését is.

A nemzetközi együttműködés több okból is nagyon fontos a hazai LEADER akciócsoportok számára:

- Az EU régi tagországaiban csaknem két évtizedes fejlesztési tapasztalat vár arra, hogy felhasználjuk a saját munkánkban. Ez ellensúlyozhatja azokat a nehézségeket, melyek az európai szinten csökkenő forrásokból és a fokozódó bürokráciából adódnak.
- A LEADER-en keresztül lehetőségünk nyílna arra, hogy a szomszédos országok magyarulterületein élő vidéki közösségeket segítsük, velük élő, kapcsolatokat alakítsunk ki a mindennapi élet szintjén.
- A kialakuló kapcsolatok jelentősen elősegítik a nemzeti vagy az európai szakpolitikák területén a forrásokért vívott küzdelmet, erősítik az ország érdekérvényesítő képességét.

A nemzeti együttműködés területén a rendszer felkészületlenségéből adódó negatív tapasztalataink:

- A tervezés és a végrehajtás során is hiányzott az együttműködés ösztönzése, nincs szabályozás, nincsenek működő intézmények, nem voltak országos fórumok, ahol jó példákat láthattunk, közösségfejlesztési munkamódszerekkel dolgoztunk volna, hiányoztak az elérhető források.
- Konzorciumi pályázatra nem volt mód, így közös projektet szinte reménytelen volt tervezni LEADER forrásból.
- Gyakorlatilag csak a működési költségek terhére volt lehetőség bármiféle együttműködésre, hálózatépítésre.

Rendszerfejlesztési javaslatok ezen a területen:

- Szakmai találkozók szervezése, partnerséget erősítő, közösségfejlesztési jellegű módszertan alkalmazásával (a VM, IH, MVH, MNVH, VKSZI részvételével).

- Valós párbeszéd biztosítása, folyamatos, rendszeres, visszacsatoláson alapuló kommunikációval.
- A rendszer újragondolására, majd folyamatos fejlesztésére végrehajtási munkacsoport létrehozása - LEADER Egyeztető Fórum keretén belül - melyben a legfontosabb szereplők valódi beleszólást kapnak a programmal kapcsolatos döntésekbe.
- Bizalomépítés, kölcsönös segítségnyújtás elősegítése a HACS-ok között.
- Több, szakmai munkacsoport rendszeres működtetése (stratégiai tervezés, végrehajtás, ellenőrzés, monitoring tématerületeken) - régiós delegáltakkal.
- Konzorciumi pályázatok lehetővé tétele a HACS-ok közti együttműködésben, a projekt menedzsment (munkabér, vagy számlás kifizetés) elszámolhatóságának biztosítása.

A nemzetközi együttműködés területén a rendszer felkészületlenségéből adódó negatív tapasztalataink:

- A jelenlegi magyar szabályok és finanszírozási viszonyok között a LEADER-ben szinte lehetetlen a nemzetközi együttműködés. Nagy nemzetközi programokba való belépésre egyetlen csoportnak sincs pénze (tagként minimum 60-80 ezer, gesztorként 3-400 ezer EUR kell egy ilyen programban való részvételhez, de „A VIDÉK MINŐSÉGE - védjegy” témájú nemzetközi együttműködés program spanyol koordinátor csoportja például két év alatt 2 millió EUR költségvetéssel dolgozik.).
- A jelenlegi rendszerben nincs lehetőség konzorciálisan pályázni. (Költségek elszámolhatósága, mértéke, külföldi számlák nem megfelelőse, munkabér kizárása stb.)
- Nagy nemzetközi együttműködést célzó projektben magyar akciócsoportok nem tudnak részt venni (pedig ez EU-s követelmény, a LEADER egyik 'lába'). A magyarországi HACS-ok nem versenyképesek ezen a területen, más ország csoportjainak sokkal jobb finanszírozási lehetőségei vannak, könnyebb, dinamikusabb az ezirányú eljárási rendszer. (Spanyolországban például egy átlagos csoport 3-4 együttműködési projektben működik közre és egyet gesztorál is.)
- Így kimaradunk a vidékfejlesztés európai vérkeringéséből, elmulasztjuk a tanulás és a közös lobbizás lehetőségét is, és nem tudunk segíteni a környező országok magyar vidéki közösségeinek megerősítésében sem.
- A határon túli magyarság is várja aktív részvételünket és iránymutatásunkat a most induló programjaiknál, azonban ennek költsége szintén problémákat okoz.

Rendszerfejlesztési javaslatok ezen a területen:

- Még a jelenlegi tervezési időszakban feltétlenül szükség van egy központi 'Nemzetközi együttműködési alap' létrehozására. Ezt az IH kezelhetné és a HACS-ok egyénileg, vagy konzorciumban pályázhatnának kisebb-nagyobb nemzetközi projektekkel. (HVI felszabaduló forrásaiból lehetne az alapot képezni.)
- Skandináv-holland mintára létre kellene hozni a 'Kooperációs csekk' intézményét, amely a kapcsolatfelvételt célzó előlátogatások megvalósíthatóságát célozza. Ez néhány ezer Eurós, könnyen hozzáférhető és elszámolható támogatást jelent az első kapcsolatfelvételhez (nem kell hozzá együttműködési nyilatkozat, árajánlatok és szerződés sem).

- Fel kell állítani egy jól működő szervezetet, amely segíthet a nemzetközi kapcsolatok szervezésében, olyan szakemberek részvételével, akik tapasztalattal, nemzetközi és hazai kapcsolatokkal rendelkeznek, képesek Magyarország nemzetközi megjelenítésére.
- Lehetőséget kell adni a konzorciumban való pályázásra, a gesztori és partner szervezeti költségek finanszírozására. (Munkabér természetesen legyen elszámolható) Az Európai Területi Együttműködések program pályázati rendszere lehet ebben jó példa.

HACS feladatok

A HACS-ok feladatai jelenleg alapvetően 3 fő területre oszthatóak:

<p><u>1. Fejlesztés, tervezés, helyi társadalom mozgósítása</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ezek azok a vidékfejlesztési feladatok melyek ellátására csak a LEADER HACS-ok képesek, a munka gerincét kellene képeznie • Jelenleg maximum 5-10%-át teszi ki a HACS-ok tevékenységének 	<p><u>2. Közreműködő szervezeti (MVH delegált) feladat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Támogatási kérelem ügyvitele • Kifizetési kérelem ügyvitele • ezekhez kapcsolódó helyszíni szemlézés <p>Jelenleg a HACS-ok legfőbb tevékenysége</p>	<p><u>3. Önadminisztráció</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • HACS-ként való megfeleléshez szükséges adminisztráció • Szakmai beszámolók, kifizetési kérelem, ezeket alátámasztó dokumentumok, stb.
--	---	---

3 fő lehetőség a bürokratikus terhek könnyítésére - (országos szinten nincs közös álláspont)

- **Feladatok egyszerűsítése**
- **Pályázati rendszer egyszerűsítése**
- **Plusz erőforrások bevonása (pl. HVI felszabaduló források egy részének átcsoportosításával)**

Az elérendő fő célok:

- Fejlesztés, tervezés, helyi társadalom mozgósítása tevékenységi terület erősítése.
- Ügyfelek, pályázók részére a támogatáshoz jutás meggyorsítása, egyszerűsítése, az akciócsoportoknál megvalósult ügyfélbarát ügyintézés fenntartása.
- A végrehajtási rendszer újragondolása, LEADER-szerű alapokra helyezése, felhasználóbaráttá és szolgáltatás alapúvá tétele.
- Megfelelő szoftver felület kialakítása, karban tartása - időben kész és működő informatikai háttér (IIER felületek).
- Központi szakmai csoport kialakítása (melyben a HACS-ok és a munkaszervezetek jelentős szerepet kapnak), a rendszer újragondolására és folyamatos fejlesztése (jogszabályok figyelése, folyamatos nagyon jó minőségű rendszeres, szakmai képzés elismert szakelődőkkel).
- Nemzeti szintű értékelés és monitoring, mely képes a program kvalitatív eredményeinek mérésére.
- Önértékelés szakmai és anyagi támogatása a HACS-oknál.

KSZ (MVH delegált) feladatok (általános felvetések)

A KSZ feladatok ellátásának HACs-MVH általi közös felülvizsgálata szükséges, vagy legalább a két „szervezet” által összeállított állásfoglalások egyeztetése, majd egy kompromisszumos megoldás elfogadása.

Az összeállítás során külön figyelmet kellene fordítani, a döntés előkészítés fázisban az elmúlt év értékelésére, a képződött eredményekre, és tudásra, valamint technikai és akkreditációs anyagi terhekre és infrastrukturális, valamint humán erőforrás adottságokra.

A közös állásfoglalás kialakítását követően szükséges a Delegálási Szerződések felülvizsgálata és módosítása. A felülvizsgálat is közös kell, hogy legyen, amely egy kétoldalú szerződésmódosítást tenne lehetővé.

Eddigi tapasztalataink szerint sok olyan HACs van, akik a delegált feladatok ellátását kiemelt feladatuknak tartják, illetve a HACs-okat tartják legalkalmasabbnak a pályázatok kezelésére.

Egészen biztos, hogy a rendszerfejlesztés egyik alapvető feladata elsődlegesen nem a feladatmegvonás, hanem a teljes rendszer egyszerűsítése kellene, hogy legyen amely a pályázók, a HACs-ok, az MVH, IH, illetve az egész vidékfejlesztés működtetése terén pozitív hozzájárulást hozna.

Amennyiben a kérelemkezelési jogkör a HACs-októl elvételre kerülne az MVH delegált feladat-ellátási megállapodásban, javasoljuk rögzíteni az alábbiakat is:

- Belső elektronikus pályázati rendszer folyamatos nyomon követése (olvasási jogkör biztosítása a HACs-ok részére)
- Fontosnak tartjuk az ügyfélbarát ügyintézői rendszer kialakítása miatt, hogy helyi szinten is látható legyen
 - a projekt teljes folyamata, ügyintézési fázisa
 - a tanácsadó kolléga a teljes ügyintézési idő alatt átlássa a pályázat életútját, annak érdekében, hogy információszolgáltatással, hiánypótlásban való tanácsadással közvetlenül tudjon segíteni az ügyfeleknek. Ezt korábban nem kezelte a rendszer a személyiségi jogok miatt, de a már ismert delegált feladat-ellátási szerződéses formátumban lehetne kezelni.

Javasoljuk, hogy annak érdekében, hogy a HACs-ok egyöntetűen magas színvonalon láthassák el ezeket a feladatokat, biztosítson az IH és MVH megfelelő szakmai szintű, a gyakorlati vidékfejlesztést célzó jellegű képzéseket a munkatársak számára. („legjobb gyakorlatok”, a modern, innovatív fejlesztési lehetőségek bemutatása, K+F projektek vidéki területeken is alkalmazható eredményei, egyetemi kutatások gyakorlatban alkalmazható tudásként való közvetítése a vidék szereplői részére, hatékony közösségfejlesztés módszerei)

Ezen programok megszervezésére az MNVH-nak feltételezhetően van megfelelő kapacitása, amely felhasználható lenne.

Az egyes képzésekbe (pl. bírálat) az országos tapasztalatokból okulva célszerű lenne bevonni a döntéshozó testületek tagjait is.

Javasoljuk a rendszeres találkozókat országos szinten. A régiós értekezletek nem érik el a céljukat, ha nem kapnak a HACs munkaszervezetei információt az IH részéről. A szakmai

találkozókra az MVH részéről az érintett régiók osztályvezetőit is meg kellene hívni a hatékony együttműködés érdekében.

Ha szükséges a régiókoordinátor, az olyan szakember legyen, aki tudásával és képességeivel is aktívan koordinálja és elősegíti a régiós együttműködést, információcserét, találkozókat.

Fejlesztés, tervezés, helyi társadalom mozgósítása

Ma Magyarországon nagy szükség van az olyan szervezetekre, melyek a jelenleginél aktívabban és eredményesebben foglalkoznak fejlesztési, tervezési feladatokkal, illetve a helyi társadalom mozgósításával térségi szinten is. A térségi szint itt minden esetben települési szintű helyismertet és kapcsolatrendszert feltételez. A jelenlegi kormány nagyfokú vidéki támogatottsága és a gazdaságfejlesztés új iránya (kisvállalkozások, helyi termékek, organikus fejlesztés) nagyon jó alapot adnak erre. Szükséges azonban, hogy a vidékfejlesztés építsen az eddigi eredményekre, és tovább erősítse, fejlessze a meglévő szakmai kapacitást.

Javasolt főbb irányok a „tervezés, fejlesztés, helyi társadalom aktivizálása” tevékenység erősítése területén

- A „tervezés, fejlesztés, helyi társadalom aktivizálása” tevékenység erősítésével biztosítható, hogy a HACs tevékenysége által közvetetten is minél több vidéken élő vállalkozó, szervezet, magánszemély részesülhessen az EU-s forrásokból, olyan 'alvó' rétegeket, településeket is elérve, melyek közvetlen helyi segítség nélkül biztosan kimaradnának a támogatásból.
- Az alulról építkező, közösségi kezdeményezésen alapuló modell miatt mindez nagymértékben hozzájárul az egész vidéki társadalom fejlődéséhez.
- Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósítása előre lefektetett elvek, tiszta feltételek mellett. A tevékenység ellátás rendszeres szakmai egyeztetés, segítségnyújtás mellett történjen.
- A döntések felelősségét az autonóm és legitim, részvételi demokrácián alapuló szervezet, a HACs viselje, a törvényességet a központ ellenőrizze, de az autonómiát csak a lehető legkisebb mértékben korlátozza.
- A vidék fejlesztését célzó más, a LEADER program szempontjából kiegészítő forrásnak számító EU-s pályázatok HACs szintű előkészítése, megvalósítása, ennek ösztönzése, támogatása.
- Egyedi projektek mellett közösségi kezdeményezések, hálózatépítés, újszerű, innovatív programok, projektek generálása, erősítése, a HACs gesztorságával is (az ezzel járó plusz munka legyen elszámolható a projektből).
- A lefedett térség közösségeinek, belső piacának, társadalmi, gazdasági kohéziójának erősítése, együttműködő hálózatok kialakítása, helyi identitástudat erősítése, életminőség javítása.
- Nemzeti- és nemzetközi kapcsolatok építése, tapasztalatok hasznosítása, közvetítése a közösség tagjai felé.
- Olyan programok közösségi célú elindítása, amelyek a teljes lefedett vidéki terület közösségi aktivitását, versenyképességét erősítik.

- A vidék értékeire, innovativitásra koncentráló non-formális szemléletformáló programok, képzések szervezése.
- Közösségi megjelenés szervezése, térség- és településmarketing erősítése.
- Folyamatos tanácsadás, az ügyfelek projektjei megvalósulásának segítése.
- Vidék és területfejlesztési projektek menedzsmintje (hogyan a munkaszervezet valóban a helyi fejlesztések központja, motorja legyen az ottani szakemberek tudásának legjavát használva).
- Monitoring - megvalósuló és megvalósult projektek nyomon követése.
- Önértékelés, ami hozzásegít a helyi rendszer folyamatos korrekációjához, az érdekek egyeztetéséhez és a helyi közösség fejlesztéséhez.

A felsorolt feladatok részben lefedik az IH-val még 2008. év során megkötött együttműködési megállapodásban meghatározott tevékenységeket. Alapvetően ezen feladatok megerősítésére, kiszélesítésére tesznek javaslatot, azonban részben tartalmaz delegált feladat-ellátási feladatot is.

Az elmúlt két évben olyan vidékfejlesztési szakmai hálózat jött létre minden térségben, mely képes a helyi vállalkozások, szervezetek támogatására, szakmai segítésére. A helyi társadalmi kapcsolatrendszer egyik fontos csomópontja a munkaszervezet, mely képes tanácsadással, stratégiai tervezéssel, kommunikációval és infrastrukturális háttérével a térség fejlesztési terveit koordinálni.

Önadminisztráció

Jelenlegi rendszerben a HACS-ok 2 havi (merek) munkaterv alapján dolgoznak, „gyűjtik” a finanszírozáshoz szükséges százalékokat. A munkatervhez próbálják igazítani a költség nemeket is, hiszen a kifizetés kérelem ezen alapul.

Ez alapján a pénzügyi beszámoló szintén 2 havonta készül el, rengeteg munkával. A költségeket hónapokkal később (minimum 2, de általában 6-7 hónap) utólag téríti a Kifizető Ügynökség, sok esetben pedig elutasításra kerülnek jogosan felmerülő költségtételek, ami 3% felett még szankcióval is jár. Mindezek miatt kollégák rengeteg kapacitása megy el.

Ha feladatainkban vagy elszámolásunkban hibát vétünk, azt pénzbeli szankciókkal sújtják.

Maga a munkaterv és a rá épülő kifizetési kérelem jelenlegi rendszere sem alkalmas arra, hogy például a HACS egyéb (LEADER-szerű) feladatait elszámolhassa.

Finanszírozás: pályázók, HACS

Pályázókat és HACS-okat egyaránt érintő javaslatok

- Gördülő előleget alkalmazását javasoljuk az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program esetében is az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez hasonlóan
- Elszámolható költségeknél negatív lista legyen (ne az elszámolható, hanem a kizárt tételek legyenek felsorolva), (vagy a nem UMVP-s pályázati kiírásokban használt elszámolható költségek és nem elszámolható költségek listák)
- SZJ, VTSZ alapúság megszüntetése
- Kifizetési kérelmek ügyintézésének gyorsítása
- Banki kamatok elszámolhatatlanságát biztosítani kellene

Javaslatok indoklása

- A görgetett előleg és annak elszámolása a HACS-ok vonatkozásában az egyik legsürgősebb feladat, mert a II. félévre több HACS fizetéseképtelenné válhat. Ez meg tudja lassítani, esetleg állítani is a pályázat- és kérelemkezelési ügyviteli rendszert, illetve a vidékfejlesztési folyamatokban meglehetősen negatív visszhangot kelthet, amely már az új kormányzat számára fog negatív kritikát eredményezni helyi szinten gyakorlatilag az összes vidéki településen.
- A hitelkeretből is gazdálkodó HACS-ok éves banki költségei meghaladják a milliós tételt, mely nem elszámolható költségként hajtja bele őket egy adósságspirálba (hiszen csekély tagdíj bevételeik nem képesek fedezni ezt a költséget).
- Az SZJ, VTSZ alapú elszámolás eltörlését azért tartjuk megvalósíthatónak, mert az MVH munkatársai a LEADER+ program időszakában is nagyon jól ki tudták szűrni, hogy az elszámolni kívánt költségek valóban a működéshez voltak szükségesek. Elégséges egy az EU-ban általánosan alkalmazott „negatív lista” kiadása, azaz, annak meghatározása, hogy mi nem elszámolható.
- Fontos a források elérésének egyszerűsítése, gyorsítása, az elszámolás jelentős könnyítése. Jelenleg az adminisztráció adminisztrálása zajlik, amely értelmetlenül sok terhet és többletköltséget ró a rendszerre a szabályok túlértelmezése miatt. Pápábbak akarunk lenni a pápánál. Az EU ezt nem várja el, bármennyire is bizonygatja ezt az adminisztráció. Az ügyintézők által saját védelmük érdekében generált túlzott adminisztráció az ellenkező hatást éri el.

HACS-okat érintő javaslatok

- A HACS előleg elszámolásának határidejét módosítani szükséges, javasoljuk, hogy a teljes működési időszak végéig legyen kitolva az előleggel való elszámolási határidő. (Jelenlegi információink szerint ez csak nemzeti forrás terhére valósítható meg.)
- A szakmai és pénzügyi beszámolót javasoljuk összevonni, egyszerűsíteni és lehetőséget adni arra, hogy maximum félévente lehessen elszámolni. A LEADER+-ban nagyon jól működött, hogy nem volt kötelező beadási időszak, így nem volt dömping sem az MVH-nál, folyamatosan ment a hiánypótlás, ügyintézés.

- A jelenlegi IH beszámoló továbbfejlesztve esetleg alapul szolgálhat egy elektronikus elszámoló rendszerhez, amelyen a HACS elkészíti pénzügyi és szakmai beszámolóját. Ezt az MVH sajnos jelenleg nem látja.
- A finanszírozás ne legyen teljesítményigazoláshoz kötött, ha valamely csoport nem felel meg, akkor kapjon figyelmeztetést, többszöri figyelmeztetésre vegyék vissza tőle a címet.
- Legyen az EU-s elvárásoknak megfelelő időszakos szakmai monitoring.

Javaslatok indoklása

- Az esetleges visszaélések, negatív kiugró esetek (kiugróan magas költség egy-egy termékre) ne országos szintű szankcionálással, hanem azonnali helyszíni szemle elrendelésével legyen kezelve. Ezekre az esetekre biztosítani lehetne az MVH munkatársának azt a lehetőséget, hogy ellenőrző piaci árajánlatot kérjen be, vagy automatikusan jelezzen az akciócsoport képviselője részére, hogy nem tartja etikusnak az elszámolás bizonyos pontját. A választól függően az etikus magatartásra való figyelemfelhívás az IH részére megismételhető. (Ennek függvénye egy etikai kódex kialakítása az eddigi negatív tapasztalatok alapján.) Az etikai kódex egyfajta iránymutatás. Ettől el lehet térni, hiszen mindig vannak kirívó, de mégis természetszerű események, amikor bizonyos általánostól való eltérő magatartás, költség tétel felmerülése elfogadható. De mindig ott van az azonnali ellenőrzés lehetősége. Legyen meg a jogosultsága az MVH-nak, IH-nak arra, hogy etikátlan költségek, egyéb kirívó történés esetén azt a bizonyos költséget levonja, nem fizeti ki, visszafizetteti. (Ez nem jelent nagy többletterhet, hiszen az előfordulás ennél az eljárási módszernél nagyon alacsony lenne.)
- Jogszabálysértés, többszörös elszámolási, jogosultsági probléma esetén éljen az IH a cím visszavétel jogával, hogy egy rosszul működő HACS ne ronthassa általánosságban az ország más HACS-ainak a hitelét.
- A beszámolás legyen féléves szintű. Két részből álljon: szakmai és pénzügyi beszámoló. Ugyanazt a szakmai beszámolót kelljen az MVH felé küldeni, mint az IH vagy más felettes szerv felé.
- A teljesítményértékelés a szakmai eredmények felmutatásával történjen EU-s irányelvek, elvárások alapján, előre jól látható módon.
- 2009. szeptemberétől a HACS-ok delegált feladatokat is ellátnak. A kialakított teljesítményértékelés alapján ez 40%-nyi értéket tesz ki, míg a valós feladatellátást nézve kb. 80-90%-ban foglalja le a szervezetek kapacitását.
- A kapott 20 % előleg elszámolására 2010. december 31-ig van lehetősége a HACS-oknak. Az előleg elszámolása viszont a IV. tengely terhére történik. Ez az igényléskor nem volt minden HACS számára nyilvánvaló. Ennek elszámolása lehetetlen 2010. december 31-ig. A rendelet módosítására van szükség.
- A mostani kéthavi munkaterv és teljesítési igazolások, valamint elszámolások nincsenek összhangban, túladminisztráltak, valódi eredményt, értékelést nem látnak el, csak a kifizetéseket lassítják, és szankcionálásokra adnak lehetőséget, amelyek a HACS-ok likviditását, és ezáltal működését veszélyeztetik.
- A HACS-ok által végzett delegált feladatok ellátásának értékelése szükséges lenne. Az értékelés célja lenne, hogy rámutasson a HACS-ok és az MVH ügyintézői szintjeinek hibáira, hiányosságaira, a delegált feladatellátás struktúrájának hibáira,

hiányosságaira, valamint megmutatná, hogy az alap informatikai rendszer hibái és hiányosságai milyen mértékben járultak hozzá a pályázati rendszer sikertelenségéhez és eredménytelenségéhez.

Ilyen tartalmú értékelés nem született, e nélkül viszont a HACS és MVH delegált feladatok ellátásának felülvizsgálatát nem lehet megkezdeni, ill. nehéz (inkább lehetetlen) megfelelő döntést hozni.

Közreműködő szervezeti feladatok

Ügyfélbarát pályázati rendszer kialakításának alapvető feltételei

KET alól való kivétel

- Polgárjogi alapra való fektetés, azaz szerződés újbóli visszaállítása nagyon fontos.
- A III. IV. tengelyt önállóan kell kezelni, a KET túl merev ügvyitelt tesz csak lehetővé.
- A támogató határozat csak egyedi esetekben, bonyolult eljárással módosítható. A beruházási, képzési, rendezvényes jellegű projektek megvalósításánál olyan rendszer szükséges, amely rugalmasan alkalmazható a gyorsan változó gazdasági helyzetekben is. Indokolt esetekben könnyű, gyors módosítást tesz lehetővé.

HVS felülvizsgálat

Elektronikus pályázat és kifizetési kérelem beadás

- Ne arra törekedjünk, hogy kézzel is be lehessen adni egy-egy pályázatot, mert irreálisan sok többletterhet jelent. Sokkal nagyobb arra az igény az ügyfelek részéről, hogy könnyen, jól kezelhető egyszerű formátumú, elmenthető, módosítható pályázati űrlap, illetve esetlegesen webes felület legyen kialakítva. Meglátásunk szerint az NCA pályázatoknál alkalmazott felület jól működik.

Folyamatos pályáztatás, időszakos bírálás

A térségek számára rendelkezésre álló 2007-13-as keret 2 éves időszakokra való elosztása egy folyamatos pályáztatási rendszerben biztosítaná azt, hogy ne a gyorsaság, hanem a minőség és a kiegyensúlyozott, térség adottságaihoz illeszkedő forrásfelhasználás valósulhasson meg.

Természetesen a térségek számára a kétéves keretek felülvizsgálhatóságát, átcsoportosíthatóságát biztosítani kellene. Ezáltal a rendszer kellő rugalmasságúvá válna ezen a területen.

Jelenleg rövidek a pályázat/kérelem benyújtási időszakok, ezek következménye:

- Rosszul előkészített projektek, hiányos tervdokumentációk születnek
- Bonyodalmas és időigényes hiánypótlási procedúrákat eredményez a kapkodás
- Az évi egy pályázati kiírás miatt fejlesztések tucatjai állnak, vagy késnek éveket

IIER - képzés; kész, működő rendszer; ügyintézői hatáskörök

- Nagyon sok a hiba az alkalmazásával, ha ezen a területen elindul a fejlesztés, javasoljuk, hogy kérjék a HACS és MVH megyei kirendeltségeinek részletes módosítási javaslatait.

- Amennyiben IIER alapú marad a kérelemkezelés, nem megengedhető, hogy a kiírásakor még nem áll rendelkezésre valamennyi kérelemkezelő felület, legtöbb esetben ez okozza a több hónapos csúszásokat.
- A HACS-hoz beérkezett pályázatok/kérelmek feldolgozása kapcsán az MVH ügyintézőitől maximális és korrekt segítséget kapunk. Többször oktatáson is részt veszünk. Javasoljuk azonban, hogy ezek, az ügyintézéshez illetve a helyszíni szemlékhez kapcsolódó oktatások és a kiadott segédletek legyenek inkább gyakorlatiasak, hiszen a kiadott segédleteket mi is el tudjuk olvasni. Az oktatások alkalmával véleményünk szerint a hangsúlyt inkább típus példák, típus hibák, konkrét esetek bemutatására kellene helyezni, mert ezekből jobban lehet tanulni. Lényeges szempont lehet akár egy konkrét pályázat teljes ügyintézésének, helyszíni szemléjének gyakorlati bemutatása is.
- Javasoljuk, hogy a projektgazdák részére a befogadó levelek akkor kerüljenek kiküldésre, miután a pályázat/kérelem MVH általi B ügyintézése is megtörtént. Ezzel elkerülhető lenne, hogy a “visszadobást” követően a már befogadó végzéssel rendelkező projektgazda akár újabb hiánypótlást kapjon.

Jogszabályalkotás

- Véleményezési rendszer kialakítása szükséges, konkrét visszajelzéssel.
Jelenlegi tapasztalatok alapján a jogszabályalkotás nem időben kezdődik, kevés a véleményezésre kapott idő, nem kapnak a HACS-ok visszajelzést a véleményezésről.
- Az adott témára vonatkozó jogi szabályozás legyen egységes szerkezetben elérhető.
Jelenleg túlbonyolított, átláthatatlan a rendszer a pályázó számára.
IV: tengely területén szükséges előzetes információk, dokumentációk: Leader rendelet, pályázati felhívás, MVH közlemény, célterület adatlap, formanyomtatványok (központi és HACS-os), építési normagyűjtemény.
- A véleményezett, elfogadott, végleges jogszabály és mellékletei 1 hónappal a használatuk előtt álljanak rendelkezésre.
Jelenleg az utolsó pillanatban jelennek meg a rendeletek, sok esetben hibák tömkelegével, nincs elég ideje a pályázónak a projekt tisztességes előkészítésére, túl kevés az idő a tanácsadásra felkészülni.
- Jogszabályi értelmezések ne legyenek ellentmondásosak, legyen betartva a jogszabályi hierarchia.
- Rendeletmódosításokat véletlenszerűen találjuk meg néha a „trágyatároló telepek” között.

ÉNGY (Építési Normagyűjtemény) alapúság megszüntetése

- Túlbonyolítja és drágítja a projektek megvalósítását.
- Közbeszerzésnél gondokat okoz, emellett a közbeszerzési anyagokat teljesen más formában kéri.
- Nem tudja kezelni néhány szakhatóság előírásait.
 - KÖH - használt anyagok beépítése EK előírás
- Plusz költségeket ró a pályázóra
 - Átfordítás költségei

- Közbeszerzéshez TERC vagy KONTROLL kell, a rendszerek átfordítását csak nagyobb vállalkozók vállalják - kicsik esélytelenek.
- Mivel az aktuálisat kell használni a kifizetési kérelem beadásakor, előfordul, hogy a szerződés, számla, számlarészletező, építési napló a régi ÉNGY szerint készült el, de a kifizetési kérelmi időszak kezdetére megváltozik az adott tétel ÉNGY száma.
- Pályázati író nem látja át, megfizet valakit az „éengyezésre”, ha a pályázó menet közben változtat valamit, akkor azt nehézkesen követik az ÉNGY tételek - ez növeli az elszámolásban a hibák mértékét.
- Az építést, mint 143-as számviteli kategóriát és a hozzá kapcsolódó műszaki tartalmat szükséges egy összegként támogatni - a tételenként meghozott támogatási összegek nem életszerűek és nincsenek összhangban a közbeszerzési törvénnyel sem, és a piaci helyzeteket sem képes kezelni.
- A műszaki módosítási lehetőséget a rendszernek engednie kellene. (bizonyos mértékű módosítás lehetséges, de az nem biztosítja projektgazda számára az adott támogatás lehívását, holott elkészíti a pályázatban szereplő épületet, építményt.)

Pontozási, értékelési rendszer

- Az értékelésnél inkább azon szempontok alapján lenne érdemes dönteni, milyen mértékben és hogyan járul hozzá a projekt a tervezési terület, a térség fejlődéséhez, mennyire van szükség rá. A jelenlegi bírálati rendszerben nem erről dönt a döntőbizottság. A pályázatok pontozásának a projekt megvalósíthatóságához, térségre gyakorolt hatásához képest jelenleg nem sok jelentősége van.

VTSZ, SZJ alapúság megszüntetése

- Használata már nem kötelező, nem életszerű, bonyolítja az elszámolást.
- Ha csak negatív lista van, azaz csak azt határozzuk meg, hogy, hogy mit nem lehet elszámolni, akkor nincs is értelme, csak az IIER alapú elszámolási rendszer miatt szükséges.

Fellebbezési rendszer gyorsítása, fejlesztése

- A fellebbezésekre nem érkezik válasz az MVH-tól, IH-tól a rendelkezésre álló határidő alatt.
- Nincs jogorvoslat a felmerülő problémákra.
- Nincs jogi képviselő a HACS-ok érdekeinek érvényesítésére.

Kifizetési kérelemkezelés gyorsítása

- A kifizetésnél számla, bankbizonylat bekérése szükséges a könnyebb ügyintézés megkönnyítésére (hiánypótlásként most is bekérik a legtöbb helyen).

Monitoring rendszer racionalizálása

- Jelenleg a túl bonyolult a monitoring rendszere, a kitöltendő űrlap pedig kidolgozatlan.
- Volt olyan pályázó, akinek 5 lépésen keresztül, az ügyfélkaput használva kellett eljutnia az űrlapkitöltésig (elveszett jelszó újrakérése, szervezet pályázó megbíz egy hozzáértő magánszemélyt, de annak ügyfélkaput és ügyfél regisztrációs számot kellett igényelnie, megbízást adni, aktiválódást megvárni), és az űrlap maga csak 5 kérdést tartalmazott.
- Nem lehet előre tudni, hogy mit fognak kérdezni, nem lehet előre készülni az adatok adott csoportosításban való gyűjtésével (HACS monitoring). Nem tiszta az sem, hogy

hogyan kapcsolódnak a jogkövetkezmények ezekhez az adatokhoz. Az 1974/2006 EK rendelet VII. melléklete szabályozza, hogy mit kér majd az EU, a jelenlegi monitoring adatlap ezzel nincs összhangban.

- Mivel intézkedésenként eltérő a monitoring űrlap, sem az MVH, sem a HACCS nem látja a kérdéseket és nem tud segíteni.
- Az útmutató nem egyértelműen fogalmaz és nincs összhangban az adatlappal.
- Az adatszolgáltatás elmulasztása esetén alkalmazandó fenyegető szankció aránytalanul magas. Későbbi benyújtásra nincs is lehetőség, mert a rendszer a határnapon automatikusan lezár. A monitoring a SAPARD, AVOP idején is sokkal egyszerűbb volt, jobban működött.